

صاحب امتیاز و مدیر مسئول
ضیا کونک آب

پیل - ۱ صانی - ۴
نسخه می ۱۰ غروشددر

کونک و مجموعہ

ادارہ خانہ می

دیار بکر
حکومت دائرہ مندر
ولایت مطبوعہ می

تلفراقیاً: دیار بکر
کونک مجموعہ

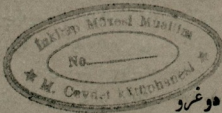
آبونہ شرائطی

سنہ لکی : ۵۰۰
آئی آبلقی : ۲۵۰
غروشددر

۱۳۳۸ - ۱۳۲۲

ہفتہ دہہ برجی قار علمی ، ادبی ، سیاسی ، اقتصادی مجموعہ در

۳۰ شوال سنہ ۳۴۰ بازار ایتسی ۲۶ حزیران سنہ ۳۳۸

مصاحبہ :

اخلاقہ و غرو

دہا ، قیمتچہ ، علمک فوقندہ در .
دہیار دایمابو یونک علماردن قیمتلی کور و لمشلردر .
زبرا ، علم ، اصول واسطہ سبلہ یاپایر .
ہمکس چایشرق آز چوق علم صاحبی
اولہ یایر ، فقط ، دہا ، فطرتک برموہبہ سپدر .

انسائے نورمالی کو - ترف (علم) ، اوریشالی
یارانان (دہا) اولدینی کی ، ایدالی [مفکورینی]
طانیانانہ (اخلاق) در . بواوچ معنوی
ثروت ، قیمتاری اعتباریلہ معین برمراتب
سلسلہ - نہ نابہ در لر .

هرکس چایشمقله داهی اوله‌ماز . داهی ،
 اولدننده استفاده ابدرسده ، اول ابداع
 واسطه‌سی ، الهامدر . داهیلرک روحلره
 وردیکی بدیی وجدلرده ، علم آدامارنک
 قائمین ابدکاری منفعتارندن‌داها یوکسکدر .
 بویوک بر شاعر ، بویوک بر موسیقیشناس
 بر ملنه جوشقون بر نشئه ، نازه بر حیات
 ویره بیایرلر . عامک قائده‌لری ایسه‌تدریجی
 واکثریا مادیدر . بوندن باشقه ، علم ، بین‌الملل
 اولدینی حالده ، ده‌امایدر . برملنک فردلری
 آراسنده‌کی معنوی چیممتو ، علمی فکرارده‌کی
 اشتراک‌دکز یاده‌بدیی وجدلرده‌کی اورتالقدر .
 دعا ، شرفجه ، عامک فوقنده اولدینی
 کبی ، اخلاقده قیمتجه ده‌ادن اوستوندر .
 اخلاقک قیمتی ، دیکر اجتماعی قیمتلره
 اولچوله‌ییا مکن مزهدر . دین ، لادینی
 قیمتلره مقایسه‌ایدیله‌مدیکی کبی ، اخلاقده
 سایر اجتماعی قیمتلره مقایسه‌ایدیله‌منز .
 بوندن دولاییدرکه بر آدامک اخلاقده‌کی
 نقیصه‌نی ، عامده یاخود ده‌اده‌کی فوق‌العاده
 مزیت و قدرتاری تلافی ایده‌منز . عامده ،
 فاسقده بویوک آشفار یابان ، یاخود صنایه‌ده ،
 فیاینده مهم اختراعارده‌بولوان بر کیمسه‌نک
 عامنه حرمتله اخلاقی قباحتلاری ماف
 طوتوله‌ماز . بونک کبی ، شعرده ، موسیقیده ،

معماریده ، رسیده هرکمی حیران ایدییکی
 اثرلر ابداع ایدن صنعتکارلرده اخلاقی جرملرینی .
 ده‌لاری حرمتنه عفو ایتدیره‌منزلر .
 بوسورنده اخلاقی هر قیمتک فوقنده‌دره .
 برملنک فردلری آراسنده‌کی معنوی چیممتو
 بدیی دوقبولرده‌کی اشتراکدر دیمشده‌ک .
 بوجیممتو ، نه‌قدر قوتلی اولورسه‌اواسونه
 برملنک فردلرینی بری برینه و ملتنه هیچ
 آریناز بر صورتده باغلایه‌ماز . ودرجه‌ده
 محکم برابطینی وجوده کثیره‌جک معنوی
 باغ . یالکز اخلاقدر . اخلاقمنز جمعیتلرده ،
 ملنداشلر بری برینی - ومدکلری ، بکنمه‌کلری
 ایچون ، تساند رابطهلری قوتلی اوله‌ماز .
 عالمک اساسی اولان (ولایت‌خاصه) ایله
 دولنک تملی اولان (ولایت‌عامه) ده قوتلرینی
 اخلاقدن آلیرلر . اخلاقی ضعیف اولان
 جمعیتلرده عالمه ایچنده (بابا) نک ، وطن ایچنده
 (حکومت) ک معنوی نفوذاری ضعیفدر .
 دیمک که اجتماعی ضبط وربطک قوتنده
 اخلاقک صلابته تابعدر . بریده ، اخلاق
 قوتلی دگلسه ، حقونک ، قانولرک قوتنده
 آزاولور . زیرا ، قانون ، فردلری قورقوتدینی
 ایچون دکل ، عمومک وجداندن دوغدینی
 مانک اخلاقده اویدینی ایچون مقدس
 ومطاعدر ، اخلاق ، اراده‌منک بانی

ولایتک زهدن کلدیکی بیلمد بکنز برصد
 صورتند تصور ایدرز .

وجدانی صدا ، بهض فردلده مستثنا
 برقوت اکتساب ایدرز . بونلره « اخلاقی
 قهرمانلر » آدینی و بریز . بو قهرمانلر ،
 وجدانلرندن کن سدایه ، هیچ بر منفعت
 دوشونمکمزین ، هیچ بر تهاکیمه باقمزین ،
 در حال اطاعت ایدن فداکارلر ، فداییلردر .
 واقعا ، هر کس وجدانک بو آمر صدایی
 دویار اوکا آز چوق اطاعت ایدرز ، فقط
 بوسدا ، بوبوک بر زوتدن ، بوبوک بر
 موتمدن فراغت ایتمینی ، بوبوک تهاکیمه
 آتیمهینی اسر ایتدیکی ، حیاتیکی و سؤکدیلر بیکی
 مفکوره اوغورینه فدا ایدر چکسک ا ،
 دیدیکی بحیرانی آنلرده ، چوق کیمه
 بوسدانک اسر لربه بوبوک بر تهاکیمه اطاعت
 قوشمازلر . او حالده ، هر کسک ، وجدانندن
 کان بوسدایه تمایله افتدا ایتدیکنی سوبله مکده
 نام بر حقیقت بؤقدر . اوله اولسه ایدی ،
 فردلر آرافنده کوردیکمز بونجه حق سز اقلر
 وانع اولماز ، جدیبار ایچنده بو قادار جوق
 محکمهلر بولونمازدی .

بوندن آ کلاشیابورکه سننک عمومندن

تمایز اتمش دایماری اولدیفی کی ، اخلاقنده
 وسطی انمودن بون سدهش قهرمانلری وارددر .

اولدیفنه بناه تربیه نکرده اسایدرز . بوندن
 باشقه ، انسانلری مسمود ایدن بکانه حاصلده
 اخلاقدر . [بونی برنجی نسجه مزده
 مندرج (رفاهمی ، یوقسه سعادتعی ؟)
 سرنامهلی مقالهده اثبات ایتشدک]

علمک رهبری اصول ، دهانک پدشواسی
 الهامدر دیمشدک . اخلاقده قولاغوزی
 وجداندر . اونون ریاضه کلش نورمال فردلر ،
 اخلاقی دستورلری وجدانلرند ازی رقلده
 حک اولونمش کی حاضر بولورلر .
 بوسد تورلرک نه سورنله وجوده کلدیکی
 بیلمزلر ، چونکه نه تأمل واسطه سیه ،
 نده علم واسوله بوسد تورلری کندیاری
 آرایوب بولمش دکارددر بوسد تورلر تمایله ،
 وهی و سلیقیدر ، اخلاقی یا خود غیر اخلاقی
 بر فعل قارشینده بولوندیفه زماز ، ممکن
 دکل ، لایقیدر قاله ماز ، سابق و حتی شعور سز
 بر صورتده بو عمله قارش بر عکس العمل
 اجرا ایدرز . اگر ، اخلاقی برایشه ،
 اونی بکنیز ، مدح ایدرز ؟ غیر اخلاقی
 برحرکتسه ، اونی مغفور آورورز ، ذم
 ایدرز . بو عکس العملی پایدیفه زمان ،
 فوق العقل بر ماوردن کان فعلی اسر لره
 تابع اولدیفه زمی ده دویارز . بوندن دولا سیدرکه
 اخلاقی وجداننی ، اکثر یا ماهیتی نه اولدیفنی ،

اکثریا ملتاری بویوک تهلاکه لردن
 قورناران بوقوق الینر قهرمانلردر . آلب
 آرسلانک ملازکرد محاربه - سنده کی حرکتی
 بوکامثالدر . [بووقمه پدائر منظوم برپس
 اوچنجی نسخه زده مندرجدر] وجدانک
 صداسی چوق قوتلی اولدینی زمان صنعتده کی الهامی
 آنگه بربر . او حالده بوکی قهرمانلره ، اخلاقله
 داهیلری ، عنوانی ده ویره بیلیرز . فقط
 شوراسی ده - سوله مک لازم کلیرکه تاربخده کی
 بویوک انقلابی یایاز ، ملتاری تهلاکه لردن
 قورناروب بویوک تهالیره - سوق ایدن
 بو قهرمانلر ، قیبتجه صنعت داهیلرک
 فوقده درلر . چونکه ، اخلاق قهرمانلاری ،
 مناره حر ، مستقل ، متعالی رحیات تأمین
 ایدرلر ، صنعت داهیلاری ایسه آنجوق بو حیث
 تأمین اولوندنن سوکرا ، اوکا زینت
 ویرلر .
 بو افاده لردن آکالیشیلورکه کنجراک
 اوچنجی وظیفه سی ده اخلاقه دوغرو ایتمکدر .

ضیا کوک آلب

حکیمیات :

دوشو نوش

انسانده هر منیتدن باشقه برده دوشو نوش
 خاصه سی وارددر . بودوشو نوش هر کده

باشقه باشقه در . حصولی آرزو ایدیلن رشیده
 فصل باشلانیر ، نتیجه هانکی بولنده
 نه سورتله واریلیر ؟ بولنده دوشونلر ،
 استعدادجه بر اولسلر ، نتیجه یی عینی سورتله
 الده ایده بیلیرلر . لکن استعدادک درجه سی
 دکیشنجه نتیجه ده مختلف سورتده حاصل
 اولور . هر شیده خطایه دوشومک ،
 کوزل دوشومعه ، کوزل دوشومک ده
 انسانده کی قابیلی علم ایله ، تربیه ایله
 بوکسانمه یه محتاجدر . علمدن ، تربیه دن
 محروم اولان برقابلیت ، یا شامق ایشارنده
 خطادن ، پشیاناق کتیرن اگر ایاکاردن بوش
 قالماز . قابلیت ده هر انسانده عینی درجه ده
 کور و لاور . علمدن ، تربیه دن حصه آلمه
 بختی اویغون اولانلرک سرتبیلری بر اوله یور .
 بونلردن بعضیو ایلری ، بعضیسی اورته ،
 برطاقی کیری بر حالده قالیر . بونجه برابر
 علمک ، تربیه نک آرزوقی قوت ویردیکی
 برقابلیت ، علمسنز ، تربیه سنز برقابلیته
 هر زمان غایبه چاله بیلیر .

بر تارالا ایشاندیکی ، ایتی تخم آتیلدینی
 حالده ایتی محصول ویرر . قیبتی بوکسه لیر ،
 صاحبی سو بیدیرر ، زنیکن ایدر . اوتارلانک
 محتاج اولدینی خدمت پادابوب ده حالیه
 بر ایلیرسه تارالایکی غیب ایتمز ، فقط محصول

دنياك كه ابي دوش-سونه بيا ملك انسانه
 دوغرو يول كوستن ، دوغرو نجه
 وارديران حتى هر فناقندن قورناراز ،
 هرايلىكي باديران زوردر .

اوبور زوردر كه ظالمترى بيزتار ، وحشيلكى
 آثار . برآنده دنياك اك اوزاق طرفه ،
 كوكارك اك يوكسك رلرينه ، رك الك درين
 نقطه لرينه بچر . شوخالده الهك انسانه
 يك بويوك احسانى اولان بويله بر جوهر
 كوزل قوللايميرسه ويره جي بارلاقاقر ،
 سوك درجهده قيمتلى اولور . اوكا كفران
 نعمت كو-تربايرسه اوغرايه حتى سونوكلكلرده
 اونسيبته بلكه دهها زباده ضرر و درد .
 اشياك خام اولانيله ايشاتمك صوريله
 ايستيان شكله سوقلان قسمى ده او قبايدنر .
 بردوش و زوشى ابتدائى حالده رفاق ،
 ياشاممك صوكنه قدر او حالده قانق انسان
 ايچون نه بويوك عذابدر ؟ روح طاشيان
 باشقه محاقو قاردن ، فكرلى ، بيلكيايرى
 يوكسك ، اونسيبته اعتبارلى درجه درجه
 ايلرى اولانلردن كبرى قانق ده بديختامك
 اك آجى نشامى دكليدر ؟

كوچوك بويوك مكنبارك ، مدر لرك
 وجوده كتيرلى ، بونارك مقدارينى
 زياده لشديرمك ايچون همان هر كسده شدتلى

آلته، ديفى ايخون قيمتمز ، اعتبار سزقالير .
 صاحبن كدرلى ، ذليل قبلار . بلكه اوس بوتون
 اوندن محروم ايلر . تحصيل كورمش ،
 ياكورمه ممش انسانلرده شكلا رصايباير .
 لكن اعتبارلى بر اوله ماز . تحصيل كورمك
 قيمتى كورميك قيمتمدن هر حالده يوكسك
 اولور . برصنعت بيلنله بيلمين ، كوزل
 خويلى ايله توغو خويلى اولانلر آرمينده كي
 فرقده بويله جهدر .

عالمده بتون فناقار ، بتون محروميتار
 انسانغه لايق شبارك لايقيله مهمه نمه مسندنر .
 بوز جاهلدن دوغان فناقار ، بوزيك بلكه
 برمايون عالمدن چقماز . زيرا عالمه ،
 تربيه مالك اولانلر درين دوشونور ،
 دوغرو يولى آراوب بر اور ، كنديفى
 سويندبرمك ، قورتاره جق چاره لرى اله
 ايدر ، انسانغه حرمتى ، محببى آرتار .
 بر فناك آجيسى كندى وجودنده دويار ،
 بو آجينك بشقه بر وجودده باه حتى تاثيرى
 عقلمه كتيرر ، اوندن زياده-يله ساقينير .
 جاهل ايسه هيچ بر شيقى ابي دوشونه ميهرك
 ياكاش بولاره ساپار ، ياكاش اعتقادلره
 دالار . نجهده هم كنديفى ، همده كنديه
 شكلا بكمزمين انسانلارى شاقلى سيفدبيلره ،
 يك آجى مانغله دوشورور .

قهرمانلق صحیفه سی :

طربزونلی علی چاوش

طربزونک حسن کویندن اولان عاینک
 چو حقائق حیاتی بیلمه یوز. هنوز بیبقاری
 ترلمکه باشلادینی زمان حسکر او جاننه کیره
 علی ، عرق و منطقه سنه خاص ذکاتق ،
 چوبکلی ، حاضر جوابانی ، نکره کولنی
 یوزدن بوتون طابور و بواوک آرقداشلرینه
 کندینی اوقادار سودر مشدی که : هرکس
 علی ایله بولاقه دوشمهکی کندیبی ایچون
 بر طالمسزلک عد ایدیلورلردی . علی
 آرزمانه ویکي دانل اولدینی وطن مساکنده
 بویوک برقابات آوتردی . داهایلیک
 تفتیشده بچرک آمرل عالی به اونباشانی
 توصیه ایدیلر . آندیسنر داهای قدامی
 اولان نغرلرعلینک هرخصوصده کندیلرندن
 اوست اولدینی تصدیق ایدکارندن بووقسنر
 ترفیعنی هیچره قیصه نامایلر . علی اونباشی
 تمام ووظیفه اثنا نده چوق جدی و فقط
 بونک خارجنده اوقادار لالالی ، صمیمی
 و شافراق ایلی که بوتون بواوک و طابور
 علینک پیکی اولمشدی . بوش زمانلرد

آرزولر اویشمی ، بوخصوصده حکومتجه
 مانجه بویوک فداکارلقلر کوسترامی ،
 انسانلری ابتدائی حالت قورتاروب لایق
 اولدقاری درجه لره بولسا نیک ، بصورتله
 اللهمک الک مقبول ، الک مقفیل قوللری
 اولدینی اثبات اتمک ایچوندر .

انسانلرک عمومته بائیلسه دوغدینی کی
 یاشا بقده اولان ، علمدن ، فدن . صنعتدن
 برشی ایدینه مه نلرک مقدری ، علم ، هنر
 اوکرشمش ، خاق ایچنده موتمی بویومش
 اولالردن نسبت قبول اتمک درجه ده
 چوقدر . بونلرک دیگر انسانلردن بویله
 کبری قلمی سیلاری دوشونولونجه : دوشورون
 دوشوروی قباحت ، کندیلرینه حکم
 اولونه ماز . بلکه ولیارینه ولیاریده
 او حالده ایسه درجه درجه اقربارینه بووتون
 همجسارینه مائد اولور ایشته : برحقیقت
 هرکجه بیانمکه باشلادی ، انسانیته ،
 مدنیته ، فکره خدمت ایچون ولوریشل
 چاپشملر ، عمومی اوپانقلر ، باش
 کوستریور . بویکدیشار ، کوزل دوشونه
 بیامک خاصه نی بولسا نیک . اونک
 اوزرینه انسانلغی فنا صقتارله آکران ،
 فنا ایشلره بولاشدیران ، قیبتی آشانی به
 ایدیرن شیلری هر حالده آزالک جقدر .

رجب فردی

سویلدیکی حکایه‌لر ، ترتیب ایندیکی اویونار
 طابور آرقدانلری ، کویارخی و اولریخی
 دوشونجه‌جهك درجه‌ده ، مشغول ایندیکندن
 علینک منسوب اولدیغی طابور دن همان هیچ
 فرار وقوع بولموردی . حرب عمومی عربی
 مختلف محله‌ده و متمدن محاربه‌لر ده بولنده و رفتن
 سوکرا عساقده کوتوردی . حضرتده هر شیده
 برنجی اولان عابدن فرده بر آچکینک کلاک
 بکلیموردی . حسود هم رتبه‌لر دن بعضی
 هیچ اولماسه عربی قهرمانلن مخصوصنده
 کچه حکارخی ظن و تحیل ایندیور لردی . علی
 بو خصوصنده اولری بایراقدی و طابورینک
 برنجی قهرمانی ، اولدی . کشف ایشارنده ،
 سپردن ایر قلمه‌ده کوسرتدیکی ، مهارنلر
 کندیبی حقد ، افسانوی حکایه‌لر تولدینه
 قادار واردی . دلایحه محاربه‌سده آغیر
 صورتده مجروح اولان علی اولمش دیده دفن
 اولونه حق شهدا میانه براقدهش و بوتون
 طابور سوکای هابی ایچون قان آغلامشی .
 قوماندان محاربه میدانده بوکونک ظفرینی
 قازاندر و ب هنوز دفن ابدلشمش شهدا منزه
 نظر منت و شکرانله باقارکن بونار میانه
 کندیسنه اشارت ورن بر قول کوزینه
 ایلیددی . یانه یاغلاشجه [ایشام سن بزی
 اوله تمایک لردن قورنار دک بو وضعیت

اونارک یاند ، هرچدر . بونی‌ده سایه‌کده
 ساووشدیرمه جز [دیره مافوقته اولان
 اتمادینک درجه‌سی کوسرتن بو آغیر
 مجروح قوماندانلر اسمنی سورونجه و طرزونلی
 علی اونباشی ، جوانی آلدی . بوشه‌دا آراسنده
 قلمی اسبابی آکلامق ایستین قوماندانه
 (بنده بیلمیورم . بن بر کادور
 قورشونیه اوله‌جهك درجه‌ده جیلز و حس
 کونده بکلیم زهرامه قاووشمدهن الله‌مه
 قاووشه‌حق قادار بدلا اولدیسنه ذاهب
 اولانلره سورمالی واقعا بکارکن شهید اولانلر
 حقد حوری آلیورلر . ش فقط پاشام
 حوری آلمه قوشانلر او قادار چوغالدیکه
 بلکه بکا قلماشدر ، همده پاشام بن‌اللهی
 شاهد طوته‌رق زهرايه سوز وردم .
 وجودم دلیک دشیک رخ اولسه اولمدهن
 دوزب کله‌جهك . اوده بنی و عارضلی
 وجودله قبول ایدمجهك . اوراده
 شاهد لکزی یان هیچ وراده اولدوره‌جهك
 قورشونی بکا کوندریمی ؟) کی سوزلرله
 اولومار آراسنده بیله شطارتی و حاضر
 جوابانی کوسرتدی . قوماندان عربی
 او و مویانه بیدر بره‌ک حسته‌خانه کوندردی .
 بونار بختن اعتباراً اوده علینک طاشقاری
 میانه داخل اولدی . اوچ آی سوکرای

ظفر کوسدن سوکرا تریب اولون بر آلی
 ا کچه سنه دهوت اولونان قوماندان لاز
 اویونی اوتیاننک باشده او کون خسته خانه دن
 کان علی بی نورونجه سوغچندن عانا
 چلدیردی . او دن سوکده عینک کنجه
 ایله حزین حزین چالینی شریک
 ضابطلر ز ظفرده ره رهبر . قوماندانم
 طرزوندن مخرج (قرای وصعتی یاننک
 ایچنی سیزلادی . فی الحقیقه بر ون اول
 طرزونه روس آیاهلری باصه شدی . بیام که
 علی هانی تامزله ونه زمان بوجبری آلرق
 کچه سنه یه چکیرمندی .

سوک اولدی باشایان کوة الاماری
 فورنارق ایچون عقورانه صالدرملرینه
 عانا قاسله ویرمین انکیزلر یه کون بچره
 باشلایرق بش ساعته یوزیک مریمی آتی
 کی برمه نر فاکله فلاحیه پرلرینی وایچنده
 محمد جکاری بوق ایتمک قصد ایقشلردی .
 پوز هج ، سیغیچی بو باردمانک سوکنده کی
 سونکو دو کونی متوکلا نه و سبورانه بکلین
 صوغوق قانی آرقداشارندن داهاعجول ویز
 جانی اولان علی اوتیانی عانا بکپاره بر
 چنیک یاغوری آئنده - پرورریه فی لایرق
 (ات کاوور ات ! قانی امدبکک معصوم
 مننک پاراسیله پیغینک اوطوپنک کلرلی

مسلمان کوکسی ده مز . سوکده هانکی مزک
 پهلوان اولدیغی - پرده کی سونکو بوغوشه
 کونتره جکدر .) دییه باغیره رق حرصنی
 یکه چالیشمش و تکرار سپر ، ایتمدی .
 بو باردمانک توفندن ایچی ساعت سوکرا
 هرشی اولمش بیتمش و ونکو ایله بوی
 اولچوشده قابادایق بزده قاهره انکیزلر
 ذلیل و حقیر آره لرینی سپرلر زه چورمه شلردی .
 هر دو عیلت وصیفتی همان اونوتولمش
 قوماندانن نقره قدار هر کس ظفرک و پردیکی
 نشسته ایله عانا هست اولمشدی . بر
 عسکر ایچون دنباده بو آئدن داه طاقلی
 برشی تصور اولونه ماز . بولتی طامایانلر
 دیده تلذذک اعظمی درجه نی ادراک
 ایدمزلر . آفتشام اوزری صاغ قولنده ایچی
 دشمن توفنی سول قولی اولمایان بکزی
 صدارمش بر نهرک قرارگاه چادیرلری
 آراسنده دولاشدیغی کورن توتجی ضابطلی
 سیار خسته خانه نی آراقمده اولدیغی
 فکرینه ذاهب اوله رق بول کوسترمک ایست .
 نقر ضابطدن کندیسنگ قوماندانه کورولمشنی
 رجا ایدر . قوماندان قارشینده سوکبای
 طرزونلی علی - فی قولمز کورنجه ظفرک
 و پردیکی بو تون نشسته نی غائب ایدر . علی
 ایسه قورمز هیچ برشی اولماش کی وقه نی

قادم . بوازارلقده وقدى . قولمك يربيه
 شوتوقى كنديسنه كوسته رسام بازارلق
 خاريجى اولان بونقصانلده بى قبول ايدر .
 بنده آرتق حياتمك سوكنه قازار ملت
 ودولتمه دعا ايدر واوكا طوسون كى اوغلانلار
 يقيدشديررم . [ديدى وكسدى . منظره نك
 هيچى قارشيشينده هر كس لال و اياكم اولمشدى
 قوماندان آغلانلار كوزلريله عينك آلانندن
 اوپروكوكسمنه مداليه طاقاركن ياورده
 چاوش و توفك و شيفه سنى دولدير يودى .
 بيلمكه حلى چاوش بوكون حالا زهراسيله
 ياشاوب ملتته دعاهى ايدسيور . بوقسهنك قوليله
 شانن بوناندىن و اونك افنديلر ندىن انتقام آلمق
 ايجون كوزل از ميري قورتاهنمى قوشدى ؟

چليك

اجتماعيات :

تورك دولتنك تكاملى

(۱)

بوى

تورك جمعيتى ابتدا بر (بوى) دن
 عبارتمى . (بوى محمود كاشغرى لغتنه كورده
 خلق مناسنه در) بوبك ريسنه (تودون)
 دينايدردى . سوگرا متعدد بوپلر برلشرك
 (ابل) ي وجوده كشيرديلر . (ابل) ك

بسيط برايكى جهه ايله ابصاح ايتدى .
 [افندم ، بوكون غالباً - كاوور چوق
 ايجمش معدنه سنى بوشاثيرجه سنه ساعتلره
 قوسدى دوردى . بن سپرده اصل جونبوش
 زمانى كوزله ركن قولمى شدتله برشى
 اوپرياكه سارسدى . باقدم سول قواوم
 يرنه يوق . آرادم بوله مدم ، تام بوزمانده ده
 كاوورك اوكورمى بيندى . سپره برطاقم
 يالابوق ، فستائلى اوغلانلر كيردى . بن
 نك قولمه اصابت ايدن ايكيسنى شيشله دم
 آرقاداشارمده كوچارى يتديكى قازار ايكيشر
 اوچر حقله ديلر . هنوز آغزنده سودوقان
 بوطوى دشمنه آجيمه مقده قابله دكل .
 بيجارلر سونكويى كورنجه چومه ليويرسيورلر .
 مقابله ايجيمه اوروقده نه قازار مشكل .
 فقط ساعتلره سورن كاوورك بومباردمانى
 كوزمى او قازار قيزديردى كه آرتق مرحمت
 طاماريمز قورودى . و اولونى قده ديريسنى ده
 سونكوله دك . ايشته افندم شسوقولمده كى
 ايكى توفكده جانى جهنمه كوندرديكم ايكي
 انكازرك در . بونك بوى ذاتكزه كتيردم .
 برينده بىكاه ساعده ايديكز و برويقده -
 يازيكزده كويه قازار بونى كيسه آلماسين .
 زهرابى وجودم دليك ده تيك اولورسه
 قبول ايدم جكدى . شيمدى ايسه نك قولمى

رئیس‌نمده (یاغو) آدی و بریاردی . دها
 سوکرا متعدد ابلارک برلشمه سندن بر
 (خاقاناق) وجوده کدی . یاغولر بر
 (خاقان) تابع اولدبار . بعضی زمانلرده
 بوتون خاقانلار برلشمه تورکلرک مجموی
 بر (اباخاناق) حاله کیردیله . بوزمانلرده
 خاقانلرده بر (اباخان) ا و اسالاری حکمه
 کیردیله .
 تورک جمعیتک (وی) شکلی بولاق
 ایچون تاریخ بزه رهبرک ایده من و
 بو خصوصده قومینه (انوضرافیا) و یا حننامه لره
 مراجعت اتممز لازمه در . بعضی اسکی ایللر
 واردرکه بوکون بویله انحلال ایتسدر .
 انحلالدن دوغان بویباری تدقیق ایدرکه
 تکاملدن اولکی بویله حفته ده بر فکر ایدیش
 اولورز . مثلاً خوارزم اولکه سنده ک تورکنلر
 بوکون مستقل بویله حالنده یا شورلر . مثال
 اولورق بونوردن (تکه) بویخی تدقیق ایدلم:
 تکه بوییده اونه کی خوارزم ایران
 بویباری کی (طائفه) لردن ، طائفه لر (تیره) لردن
 مرکبدر . تکه یارده حاکمیت بوی مجاسنده
 یعنی خاق مجاسنده در . هر فرد بوجماسک
 اعضاسنددر . بوجماس ، برخان (یعنی بر
 نودون) انتخاب ایدر . فقط ، خان ، خاق
 منون ایده مزسه استغایه مجبوردر . خاک

معینه کنجاردز قرق یکیت و بریابر . (قورقود
 آنا کشای کوستیورکه اسکی اوغوزلرده
 هر بوی بکنک قرق یکیدی واریدی) بونار
 خاک امرلیق انفاذ ایدرلر . فقط ، خاک
 مالی قوق ، بنامغیه خزینه می بوقدر
 خصوصی مقصدلر ایچون ، (اختیار) نامیه
 برخاق مثل انتخاب اولونور ، اتفاق ، مصالحه
 کی سیامی مقاله لرده ایاچیلک وظیفه می
 بونار یالارل .
 تکه لیلر اوچ قسمه آیریلشدر : (۱)
 قوق نامش لره کمر و واحه سکنک شرق
 قسمته درلر . (۲) اونا مشارکه غرب قسمته
 ساتددرلر ، (۳) بکلرکه واحه سکنک شرق
 منته سنده اوطوردرلر . بو اوچ زمره سکنک
 اوچفنده آیری آیری بوقاییده ذکر ایتدیکیز
 تشکیلاب موجوددر . بوندن برمدت اول
 بوی حکومتی سرای حکومتنه دوضرواستحاله به
 باشلادی . ده موقراییدن قیلبله قازانیلمش
 ارتق بر حکمدارلغه دوضرو بورودی .
 بویکی اداره طرزلی (نور و بردی خان)
 آدی مشهور بر رئیس ایله باشلار . بو خان ،
 تکه یباری (خیوه) و (ایران) دولتلیله
 (ساریق : ساری) عشرتقارش مظهر یلره
 نائل ایتدی . خان جسور و کریم ایدی و
 کندیلرلی حکمدار پادان انسانلر انموذچندن

اجرتله مستخدم خرمه تيجار يوقدر . اسپرل
ايسه پك آزرر .

توركنلر كده موقراني يالكر ايجنده
خدمه تيجارك واسپرلر ك بولونمه مستدن عبارت
دكلدر . نك ايارده كورديكيز وجهله ،
توركنلر حادنا (روفه راندوم) اصليله
اداره اولوزور برجه وريتدر . (خان) ك
برجه و رديسي قدر بيله نغوذى يوقدر .
چونكه مائى . تخصيصاتى يوقدر . خانى انتخاب
و منزل اين خانى بچلسيدر . فاستون ريشاره ،
(ميخايلوف) دن نقل ايله شويله ديور :
• كندى ايسته يله ، نه ياشى رديس ،
نه درجه فرقى قبول ايتمين بومسا وانجى
خلنده ، افكارامه ، تمدن زوجاته كيتد كجه
غيره ساعد اولبور . توركنلر ده بويوك بر
اثيرتلك يالكر برقاريسى واردر وتعدد
زوجان اسلامه تصويب ايتزلر .

خيومه ده كي توركنلر مستنلى بويلر حالنده
باشامقوله برابر آلرلنده كي اسكى بر ايل رابطه نى
كوترن بعضى عفته لرده واردر :
كويلا توركنلر نده پيسى (مان نيشلاق) دن
چيغمشار . ايلك آنالرى (سون خان) ايله
(اسه ن ايل) ايمش سويخانن (يوه وت)
ايله (نكه) دوغمش ، اسه ن ايلد زده
(چاودار) ايله (سالور) اوره مشدر .

ابدى . نغوذى . او قدر بويوك ابدى كه
آق قال ، نك ايلار نك رياتى اوغلى
(مخدوم قولى خان) ، وردى ، كنديسى
(مرو) واحه سنده كي نك ايلار ك رياتى
قازاغنه موفق اولدى .

نك ايلرده (سردار) ناييله (آقبن)
اداره ايتمسن بيلن طبيي رديسلرده وار . بو طبيي
قوملدا نردن بى بر آقبنه قرار و رديسى ،
اوزرنده اوفاق بر باراق بولونان مزراغى
اوتاغلك او كنه ديكور و بو توزاي مسلمانلرى
حضرت نبي نامنه سنجاشي آلننه دعوت
ايدر . سلاح آلننه دعوت پك نادر اوله رق
ابى بر قبول كورمز . (چونكه آقبنلر
اكثرته شيعيلر و روسلر علمنده در)
سردار در حال چايرى آلننده بوزلرجه ،
حتى بيكلرجه جنكجى نى كور بر اطاعتله امر نه
حاضر بولور . بونلره تجمع عافى وزمانى
سويلر ، فقط ، هدفى سويله مز .

نك ايلر ك بيان اولونان حالارى خيوه
توركنلر نك سوك درجه ده مسـ او انجى ،
دهه موقرات اولدقار نى كوستريور . اوروبلى
برچوق سياحله كوره ، خيوه توركنلر نى
ديتلك اك دهه موقرات بر قوميدر . فاستون
ريشار ديور كه • بوقومه مساوات كمالك
سوك درجه نى بولمشدر ، چونكه توركنلر ده

(ارساری) ايله (كوكلن) اساساً بيك قوشلاقدە او طورورلر مش .

بورواينه باقيلير سه خيو مده كي نور كئناك وفتيله ايكي قوله منقسم بولونديني . بناه عليه بر (اورتايل) اوديني آكلاش-ياپور . اوحالده ، بوكونكي مستقل بوي حيات بر انحلال نقيجه-يدير .

تورك جمعيتك ايلك دورينه چيغه حق اولور ساق بوي برعشير تدن عبارت كوروروز . محمود كاشف رينك بيانه كوره ، هر بويك (جوي) آدلي خص-وصي بر محبوبدي وار مش . ايكي بوي محاربه ايله چكاري كوندن اوليكي كيجده ، ايكي طرفك جويولري دوئلوايدرلر مش . كيجه هانكي جويوي غالب كليسه ، صباحلاين وقوم بولاجق محاربه مطلقا اونك بوي غلبه چالار مش . بوندن اكلاشيلبوروك جويولر ، كنددي بوياريني آقينه ، قان دغرا سنه تشويق اين عشيرت الاهلري ايديلر بونلر دن باشقه بويوك براحماله كوره هر تيره نك ، هر سميه نك برتومه ي وارددي . يني سميه نك اسمي بر حيوان يا خود نبات آدي ايددي . سميه ايله آد اش اولار . بو حيوان يا خود نبات كنددي سميه سي طرفندن مقدس طائيفلردي آني يفتلير ،

قاني دوكلز ، حقدنه حرمت سر آكده بولونولمازددي . اسكي توركلرك بوي دورنده تومه ميزم دننك حاكم اولديني بعضي از لردن اكلاشياور ياقوتلرده هر شاماك بر ايه كيلاسي بعضي بر مادري تومه ي واردر . (ايه آنا ديمكدر ، كالا حيوان منا-منه در) بوتومه ملر (قورد ، آبي ، كوپك ، آت ، او كوز كي) حيوانلر در . (هر بر) . كوره شامانلر ، بوراده سميه لرك يرينه قائم اولمشلر در . اوحالده ، بوتومه ملر اساساً (تيره) لره طاندر . ذاتاً تومه ملر له جويولر منسوب اولدق لري زمير لرك مشري وجدانلر ينك تمثالردن عبارتدي . اسكي توركلر طرفندن بوتون اجنهي ماهيتلر ك بويكي تمثالر له ارائه اولونديني ايلريده كوره چكز . تومه ميزمك بر ايزي ده بوتون زميره اسملرينك حيوان ، نبات يا خود اشيا آدلري اوله-يدير : بوروتلر (قوردلر) باش قوردلر (آري بكلري) وار ساقلر (بارسلر) ، قمشينلر (طوسونلر) ، اوغوزلر (او كوزلر) ، آني قوبونلر ، ياغبشار (ديشي بيك) ، آلايوند (آت) ، تنگ ، قره چكي ، بوزدوغان ، دوه لي ، آراسلر (ارسلان) تومه ميزمك باشقه ايزلر ني ده ايلريده ايل بختنده كوره چكز .

ضبا كوك آلب

اهیات :

من کیدنبجه

ان نشئلی ، اك خویالی کونك
 سنمز یکن هر لظه سی او اومدی .
 سن قلبمه یکی آچمش برکدك ،
 پارافارک نهدز سولدی ، دو کولدی ؟
 کولوشلرک بر موسیقی کبیدی ،
 کوزلرکده کولوم سردی ابلک بمار .
 سن کیدنبجه او کوز قالدق بز شیمدی ،
 هپ آغلایان قلبمزه بر قیش وار .
 کونلر کلیر ، کونلر کچر ، کیت کیده
 مائکده اونونولور ، بامکده
 قلبمزه آچار یکی برزاساق . . .
 بن نه چیچک ، نهده کونش ایسترم . . .
 بن ایستهم اصلا بیتسین کدرم ،
 بن ایستهم مائگی اونونمقی .

احسان حامد

قاراهستان

دیگه بک مؤنلر ، قارادستانی :
 لوئید جورج قاندردی بنه یونانی .
 صامسونه کلدی بردکن سیرتلافی :
 طوب آتدی بر آچیق لیمان قارشی .

چو جقئر ، قادیئر ، سلاحه سز ارلر
 حربه قاریشمازکن دکلکن عسکر ،
 ای وحشی انگیز سوین بو اوزدر
 آتشلر صاچدی قیز قزانه قارشی .
 صامسونی یاقدر دك کولدی دوداغک ،
 هم توری ، هم رومی صارمش طوزاغک ،
 چکناجه یاربن هندون آباغک
 کور اسلام نه یاپار دشمنه قارشی !
 یونانی طانیاز کینمز دشمن ،
 بو کوله به سنسک ایستیرن عسکالر
 بر قاج سله برسه اولوریشیان .
 ابدی کینمز هب سکا قارشی .
 امیری آلداتوب آبهینی آلدک ،
 سلطانی قاندروب فتوانی چالدک ،
 استانبوله کوروب اوراده قالدک ،
 بیک یالان اویدوره ک جهانه قارشی !
 منع ایستک امانک جمنی حجه ،
 عراقی خصم ایستک وهانی نجه ،
 لاکین اسلام بر کون کله جک وجده :
 حاضران بوبوبوک طغانه قارشی !
 حاضران ، چیه جق الکن عمان
 عراقه ، فاسطین ، مصر ایله سودان
 قوغه جقدر سنی بکی هندستان
 یتمزهی کفر ایستک ایمانه قارشی ؟

— یازی سوهرم —

کوزلرده قیشك سوئوقلری، قارلرک،
تیکسیندیریمی رنگی واردی .

کونشك پارلاقلیق، امان سیاه بولوتلره
مائد آبی خاطرلرله دلو ایلم . .

سوبا باشنده طویلانهرق ساعتلرجه دوام

ایدن صعبتلك مالارلیق باشم دونیوردی .
کیجه لرك بیتیز، توکنیز ساعتلرله اویقوی
بکله به بکله به کچیردیکم طاقمز زمانلرک
کوسکونلکی کوگمده ایدی .

قیش بتون آغیرلقله اوزریه چوکش
تخسم طبقاقش کیدی

هنوز بکی اویقودن قاقمشدم، کیجه نك
اوزون سورمن اویقوسندن شاققلرک
صیزیسی دو یوردم .

بیام ناسل اولدی . کوزلرم نچره دن
ایجری کیرن کونشه دو قوندی .

اوزون کوناردن بری حسرتی چکدیکم
نازین اودامه کیره شدی . براققلنده لکه
یوقدی . بولوتلرک چیلغین بیله لرلندن
قاچه قاچه یرویهن بوکوک فیزنده یورغونلق
یوقای . او بر نشئه ایچنده ایدی. اوزون
بر آیباق آجیسینی ویردکن سوکرا
کاشدی . قیشك کولی سامی ، قاپ قارا

اسلامی اولدورمک ایدی امک
اونک یوردلرند کلدی اجک ،
ناسیل قویارلار او قائل الک
قیلیجی چکمشکن قرانه قاشی ؟

ضیا کوک آلپ

آلچاق یونانه

تورکاری سلاحمز کوروب ای یونان،
یوردمز کیردک تاربمندن اوتانا
یامدک بزم حامیز الله
سلاحرضن دین ، مفکوره، وجدان.

کوروبجه باسقبی آرسانلر یوردی
چبقاردی ایچندن بر شانلی اوردو
یدی هئوز بوردلری هب آلاچقز،
ازمیر ، ادرنده بزقالاچقز

انکلز اینسده سکا صحابت ،
تورک اردوسی سنی بگجک البت ،
آلاچق طویکی، باسلی سونکوکی .

بوظفر ایده جک طاله اعلام
که انکلزلی آلت ایندی اسلام :
باشلادی شرفینک سعادت کونی .

حامد زانی

شن مزاجی بر کنجد . یازک روحه
 یاقینتی ، قلبه او یغوانغی حس ایدر و اونی
 صمیمتله ، برستشله سوهرم .

عثمان رجائی

انطباعر صحیفه سی :

اسکی ویکی دیار بکر

دورت سنه اولدی ، سوعلی یوردیمزک
 کورولمکه دکر بعضی قیمتلی برلری
 دولاشمش ، کلپوردم . کوزلم ، قونیه دن
 اعتباراً طوروس طاعارنک طبیعی ، عظمتلی
 بدیهه لرینی حیران حیران ، ص اتمش ،
 و طاعارنک هفتشم برمتفکر ناصیه - سنده ک
 منظره به بکزه بن ، پک بوکسک افقاری
 سیرایدن کوسلارنده سننک برشاه اثرینی ،
 شومندوفرک کولکرده دولاشان بوهمیب
 و دلفریب کذراکافی کورمش ، نهایت
 جبل برکتک بشیلک طوقاندن بر سینا مافلیمنک
 تحوانده کی مربع برکنیشکک ابله آرزو کرا
 چولک شرنده کی نامتناهیله کچوب اورالردن ده
 دویا دویا برذوق حصه سی آلمش . دیار بکره
 کلشدم .

اوزمان بو شهر ناصلدی . کورمه لیدی :
 شومندوفرسنز ، پولسز برملکنده بووک

افقاری ایچنده شطارتی عائب ایدن روحم
 بودقیقه ده شندی . قائمه جولان ، وجودمه
 حرارت حس ایدیوردم . بوخیرلی صباحک
 هنریمه مسافری داملا ، داملارو حه حظویرمشی
 مسرتله ، قوتله هان برمدن صیچرادم ...

نقویمدن برپاراق بوپاردم . اری یازلمش
 حرفلره یازک ابلاک آیی خبر وریوردی .
 نه هواده بر توز ، نه سجاده بر بولوت
 واردی ، کوفش بر برافلق ایچنده پیربل ،
 پیربل یانیوردی .

بوچکلر ، قوشلر جویولدا به جویولدا به
 اوچوش - یورلردی . آرتق یاز کلشدی .
 قسوتلی کونلرک ایزی - سبلنمش ، ققامزی
 دولدوران نهایتسز و مه نامسوزلرک ، او یقوی
 کتیرمک ایچین یاراندیغمز خوبیلار ایچنده ،
 تئبل ، تئبل کچیردیکمز کونلرک رینه شندی
 قیصه ، و طاتلی اویقوو کیش فعالیت دوره سی
 کلشدی .

ذاتاً یاز موسملرک شطارت دوره سی
 دکلیدر ؟ هرکس ایچین اختیاراتی حیات
 ایچنده بردنمه اولور . حالبوکه ارض ایچین هر سنه
 اوچ آی کنجلیک ، اوچ آی ده اختیاراتی
 دوره سی موعوددر . آراده کی زمان چوجوقاق
 و کھولندر .

ایشته بو کنجلیک ساغانغی ایچنده بم .
 اوه قیش کی مناوون دکلدر ، آغیر باشلی

برخربك برافدينى، ريپتيكىنلك ايچنده دياربكر،
 آباق آلتنده چيكنه نمش بروجودده كي آرئين،
 كيرلى ، طاقتمز ، خراب ياتيوردي .
 بللى باشلى جاده لر ، شيدىكي شوقلى تجارت
 ازدهامى رينه ، سفالندن ئولومه محكوم ،
 باچاوارلر ايچنده يانار مهاجر قاندىلرى
 وچوجوقلريله ، يانئىنارك ، يىقىقاراك
 دوكدىكى سياه كولى طوپراقى وسپارنغى
 طاشلرله شبله تيوردي .
 حرارت وحيات نامنه ، يورغوف
 عسكريك ، پيرامش آغير اونوه ويلارك .
 عسكري آرابارليك مفنور يورويوشلرى
 وطاقتمز كورولتورلى واردى .
 كوكن سورك طاشندن چرچيوه سى ايچنه
 بول بول دولان كونشك آتئده دياربكردى
 رآن اول قاجق ايچسون آريجه فيزغين
 رسيدي .
 عجله سا حانك بو بويوك آدامار قشدرن ذكى،
 حساس كنجلرئى بولوب طانلى كنجلك
 خيالرئى ، اندلرئى ، عدك ، استقبال
 بارلاق ، اميدورن ايشقارئى سيراكك
 ده قابل دكادى . برقاچ نه اول مملكتده
 بايرن كنجلك، علم ، فيض جريانى دورمش .
 طبق شهر كى سياه كولارك طوپرافارك
 آلتنده قالمىدى .

لائين اوچ كون اولدى وكايشده مملكتنى
 مسعود بر آتينك اشبكنده بولدم ، اوت
 بررهاكار ال دياربكرى بو اشبكه كئيرمش ،
 استقبال افقنده كنج كوزلره شمشه لرايچنده
 بارلاياز، فلاح كونشنى كوسترييور . ومسعود
 كنجلك كندىسنى اندن طونان بومئىن
 حاميدن آلدئى بويوك برجسارنله آديمارئى
 قالديرمش ، يورومك اوزره در .
 بورهاكار ذكا ، مملكتك بويوك همئىلريله
 نيمزله نه جك رسالت وخرابىسنى كوروب
 كيندكارى مملكتلرده آر براققه ناملرئى
 ابلشدرن حالى همت باشلركى جاده لرى
 تمير ايتديرييور ، حاملره نظافت ودوزنى
 ويرديرييور . يىقىقارلى ياپديرييور ، مدنى
 مؤسسەلرك برر چوخالاسنه چاليشيور .
 مردوشن فرسندە ماليجانابه برغيرت وئىقىيله
 مملكته بر مدنى ذوق كيرمه نه اوغراشاييور .
 خلاسه ، جاناق قلعه ده كي اوزوطن مدافئى ،
 اوبوكسك همت، يوراده ده وطنك ته ايلسندن
 باشقه برمكافات ذوقى بكامه دن فيض وفتوقى
 ساغه سوله دو كويور .

خرپوطلى
 قشقى